

U S N E S E N Í

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedy Vojtěcha Šimíčka (soudce zpravodaj), soudkyně Michaely Bejčkové a soudce Ondřeje Mrákoty ve věci žalobce: **J. Š.**, proti žalovanému: **Krajský úřad Moravskoslezského kraje**, 28. října 117, Ostrava, za účasti osob zúčastněných na řízení: **I. R. Š., II. J. K.**, proti rozhodnutí žalovaného ze dne 13. 2. 2024, čj. MSK 120619/2023, v řízení o kasační stížnosti žalobce proti rozsudku Krajského soudu v Ostravě ze dne 9. 4. 2025, čj. 22 A 24/2024-45,

t a k t o :

- I. Žádost žalobce o osvobození od soudních poplatků **se zamítá**.
- II. Návrh žalobce na ustanovení zástupce pro řízení o kasační stížnosti **se zamítá**.
- III. Nejvyšší správní soud **v y z ý v á** žalobce, aby ve lhůtě **15 dnů** ode dne doručení tohoto usnesení zaplatil soudní poplatek podle zákona č. 549/1991 Sb., o soudních poplatcích, ve znění pozdějších předpisů) za kasační stížnost ve výši **5 000 Kč**.
- IV. Nejvyšší správní soud **v y z ý v á** žalobce, aby ve lhůtě **15 dnů** ode dne doručení tohoto usnesení buď předložil plnou moc udělenou jím advokátovi k zastupování v řízení o kasační stížnosti nebo ve stejné lhůtě prokázal, že má vysokoškolské právnické vzdělání, které je podle zvláštních zákonů vyžadováno pro výkon advokacie.
- V. Nejvyšší správní soud **v y z ý v á** žalobce, aby ve lhůtě **30 dnů** ode dne doručení tohoto usnesení doplnil kasační stížnost ze dne 27. 5. 2025 o důvody, pro které napadá rozsudek krajského soudu.

O d ů v o d n ě n í :

[1] Žalobce (*stěžovatel*) podal dne 27. 5. 2025 blanketní kasační stížnost proti v záhlaví označenému rozsudku Krajského soudu v Ostravě (*krajského soudu*). Uvedeným rozsudkem zamítl krajský soud jeho žalobu proti rozhodnutí o odvolání vydaném Krajským úřadem Moravskoslezského kraje (*žalovaným*). V odvolacím řízení se stěžovatel bránil proti rozhodnutí, kterým Magistrát města Karviné (*stavební úřad*) nařídil stěžovateli odstranění stavby.

[2] Usnesením zdejšího soudu ze dne 29. 5. 2025, čj. 10 As 103/2025-7 byl stěžovatel vyzván, aby splnil svou zákonnou povinnost a doložil právní zastoupení advokátem v řízení

o kasační stížnosti (§ 105 odst. 2 s. ř. s.). Současně byl vyzván též k zaplacení soudního poplatku (§ 4 odst. 1 písm. d) zákona o soudních poplatcích) a doplnění důvodů kasační stížnosti, pro níž napadá rozsudek krajského soudu (§ 106 odst. 3 s. ř. s.).

[3] Stěžovatel na výzvu k odstranění vad reagoval přípisem, jehož obsah byl následující: „Ve výše uvedené věci žádám o zproštění poplatků z finančních důvodů. Mám nízký starobní důchod. Současně žádám o přidělení advokáta, kterého se mi nepodařilo zajistit. Děkuji za kladné vyřízení, s pozdravem J. Š.“

[4] NSS vyhodnotil obsah přípisu jako žádost stěžovatele o osvobození od soudních poplatků podle § 36 odst. 3 s. ř. s. a současně návrh na ustanovení zástupce podle § 35 odst. 10 s. ř. s.

I. Posouzení žádosti o osvobození od soudních poplatků

[5] Dle § 36 odst. 3 s. ř. s. *účastník, který doloží, že nemá dostatečné prostředky, může být na vlastní žádost usnesením předsedy senátu zčásti osvobozen od soudních poplatků. Přiznat účastníkovi osvobození od soudních poplatků zcela lze pouze výjimečně, jsou-li pro to zvlášť závažné důvody, a toto rozhodnutí musí být odůvodněno. Dospěje-li však soud k závěru, že návrh zjevně nemůže být úspěšný, takovou žádost zamítne.*

[6] Účelem institutu osvobození od soudních poplatků je ochrana práv účastníka řízení, pokud by mu mohla vzniknout vážná újma na jeho právech kvůli nedostatku finančních prostředků, který by mu v důsledku neschopnosti zaplatit soudní poplatek bránil účinně chránit svá práva v řízení před soudem. Smyslem tohoto institutu není kompenzovat navrhovateli finanční zátěž spojenou se soudním řízením, ale zajistit přístup k soudu. Navrhovatel žádající o osvobození od soudních poplatků proto musí v první řadě osvědčit, že jsou v jeho případě splněny pro takový postup zákonem stanovené předpoklady. Existenci mimořádných okolností, které jsou předpokladem pro osvobození, nese navrhovatel (viz usnesení rozšířeného senátu ze dne 24. 8. 2010, čj. 1 As 23/2009-95, č. 2163/2011 Sb. NSS, dále rozsudek NSS ze dne 25. 1. 2005, čj. 7 Azs 343/20004-50, č. 537/2005 Sb. NSS).

[7] Rovněž je třeba připomenout, že institut osvobození od soudních poplatků představuje pouze určitou výjimku ze zákonné poplatkové povinnosti, nikoli institut umožňující bezbřehý bezplatný přístup k soudu (k tomu srov. např. rozsudek NSS ze dne 16. 7. 2009, čj. 9 Ans 6/2009-71). Plné osvobození od soudních poplatků má být institutem výjimečným, proto ostatně zákon přímo uvádí, že pro osvobození musí být dány zvlášť závažné důvody.

[8] V posuzovaném případě zaslal stěžovatel na výzvu soudu vyplněný formulář k prokázání majetkových poměrů. Vyplývá z něj, že v současné době nemá žádné příjmy z pracovního či obdobného poměru, jelikož již dosáhl důchodového věku. Uvedl však, že má příjem z podnikání, konkrétně z obchodu se zvířaty určenými pro zájmový chov ve výši 19 740 Kč za poslední zdaňovací období. Stěžovatel též uvedl, že pobírá měsíčně dávku důchodového pojištění ve výši 19 491 Kč. Z formuláře dále vyplývá, že vlastní rodinný dům a osobní automobil.

[9] Stěžovatel rovněž uvedl, že jeho manželka, s níž žije ve společné domácnosti, pobírá měsíční dávku důchodového pojištění ve výši 25 800 Kč. Dále byl zdejší soud stěžovatelem informován, že jeho manželka vlastní v Karviné nebytový prostor o velikosti 20 m². Dle

pokračování

vyplněného formuláře nemá stěžovatel žádné dluhy ani vyživovací povinnost vůči jiným osobám. Měsíční výdaje domácnosti se dle údajů uvedených stěžovatelem skládají z nákladů na bydlení ve výši 18 000 Kč, nákladů na stravování ve výši 20 000 Kč, nákladů na provoz osobního vozidla ve výši 2 500 Kč a nákladů na ošacení a hygienické potřeby ve výši 6 000 Kč.

[10] Skutečnosti uvedené ve formuláři doložil stěžovatel opisem vybraných údajů z daňového přiznání daně z příjmu fyzických osob za zdaňovací období rok 2024. Dle přiloženého dokumentu měl stěžovatel za uvedené období příjmy ze samostatné činnosti ve výši 267 017 Kč a výdaje na tuto samostatnou činnost ve výši 267 529 Kč. Nad rámec stěžovatelem uvedených informací z opisu vyplývá, že měl ve zmíněném zdaňovacím období příjmy z nájmu podle § 9 zákona č. 586/1999 Sb., o dani z příjmu ve výši 150 000 Kč a výdaje na získání příjmů z nájmu ve výši 75 454 Kč.

[11] NSS shrnuje, že stěžovatel dle poskytnutých informací vlastní rodinný dům, osobní automobil, pobírá dávku důchodového pojištění, má příjem ze samostatné činnosti a dle zaslaného opisu daňového přiznání také příjem z nájmu, který však v jím vyplněném formuláři nezmínil. Stěžovatele netíží žádné dluhy či jiné finanční závazky. Jeho manželka, která s ním žije ve společné domácnosti, taktéž pobírá dávku důchodového pojištění a vlastní nemovitost (nebytový prostor). Dle NSS proto z uvedeného nevyplývá, že stěžovatel naplňuje zvláště závažné důvody kladené zákonem a judikaturou na žadatele o osvobození od soudního poplatku. Zvláště v situaci, kdy stěžovatel uvádí nadprůměrně vysoké náklady na stravování, netíží jej žádné dluhy a z doložených dokumentů vyplývá, že měl v minulém zdaňovacím období příjem z nájmu, který však do formuláře neuvedl. Popsané okolnosti nesvědčí o tom, že by stěžovatele tížil nedostatek finančních prostředků, který by mu znemožňoval přístup k soudní ochraně kvůli povinnosti zaplatit soudní poplatek ve výši 5 000 Kč.

[12] Rozšířený senát zdejšího soudu navíc v usnesení ze dne 27. 5. 2010, čj. 1 As 70-2008-74, uvedl, že „*při úvaze o splnění podmínek pro osvobození od soudních poplatků podle § 36 odst. 3 SŘS vychází soud nejen z finanční hotovosti, jíž žadatel disponuje, ale bere v úvahu i jeho celkové majetkové poměry včetně vlastnictví nemovitosti.*“ NSS v uvedeném usnesení též konstatuje, že vlastnictví nemovitosti může být podstatné pro posouzení, zda má účastník prostředky, z nichž nemovitosti udržuje či z nich má určitý výnos.

[13] Navzdory okolnosti, že stěžovatel zdejší soud neinformoval o tom, zda má nějaké úspory, je pro posouzení žádosti relevantní, že spolu s manželkou vlastní dvě nemovitosti, přičemž druhá z nich není nemovitostí užívanou k bydlení. Uvedené svědčí o možnostech stěžovatele získat dostatečné prostředky pro zaplacení soudního poplatku, například díky nájmu nebytového prostoru. K tomu ostatně směřuje také skutečnost, že příjem nájmu je uveden v opisu daňového přiznání, ačkoliv jej stěžovatel do zaslaného formuláře neuvedl.

[14] Informace uvedené stěžovatelem jsou tedy dílem neúplné a dílem nenasvědčují naplnění mimořádných okolností, které jsou předpokladem pro osvobození od soudních poplatků. V této souvislosti je nutné upozornit na judikaturu NSS, z níž vyplývá, že přiznat osvobození od soudních poplatků není namístě, jsou-li informace o majetkových poměrech účastníka řízení neúplné nebo nevěrohodné (srov. rozsudky ze dne 26. 8. 2009, čj. 1 As 39/2009 - 88, č. 1962/2010 Sb. NSS, ze dne 14. 3. 2012, čj. 6 Aps 1/2012 - 13, ze dne 3. 8. 2011, čj. 2 Afs 36/2011 - 81, atp.).

[15] NSS ze všech shora uvedených důvodů dospěl k závěru, že se stěžovatel nenachází v situaci, v níž by kvůli nedostatku finančních prostředků nebyl schopen zaplatit soudní poplatek a uvedený stav by mu bránil účinně chránit svá práva v řízení před soudem. Nejsou proto splněny podmínky pro osvobození od soudních poplatků a zdejší soud výrokem I tohoto usnesení žádost stěžovatele zamítl.

II. Posouzení návrhu na ustanovení zástupce

[16] Dále se soud zabýval návrhem stěžovatele na ustanovení zástupce. Dle § 35 odst. 10 věty první s. ř. s. *může předseda senátu navrhnouteli, u něhož jsou předpoklady, aby byl osvobozen od soudních poplatků, a je-li to nezbytně třeba k ochraně jeho práv, na návrh ustanovit usnesením zástupce, jímž může být i advokát.*

[17] Ze zmíněného ustanovení vyplývá, že účastníku řízení lze ustanovit zástupce tehdy, jsou-li současně splněny dvě podmínky – jde-li o účastníka, u něhož jsou dány předpoklady pro osvobození od soudních poplatků, a současně je ustanovení zástupce nezbytně třeba k ochraně jeho práv.

[18] NSS již výše uvedl, že stěžovatel nesplňuje předpoklady pro osvobození od soudních poplatků. V takovém případě nemůže stěžovatel splnit ani první z uvedených zákonných podmínek pro ustanovení zástupce podle § 35 odst. 10 s. ř. s. Proto zdejší soud zamítl také žádost stěžovatele o ustanovení právního zástupce.

III. Výzva k zaplacení soudního poplatku, doložení právního zastoupení a odůvodnění blanketní kasační stížnosti

[19] Jelikož stěžovatel nezaplatil soudní poplatek zároveň s podáním kasační stížnosti a NSS nevyhověl jeho žádosti o osvobození od poplatkové povinnosti, vyzývá jej zdejší soud k zaplacení soudního poplatku za kasační stížnost ve výši 5 000 Kč (položka č. 19 sazebníku soudních poplatků podle přílohy zákona o soudních poplatcích), a to ve lhůtě 15 dnů od doručení tohoto usnesení (§ 9 odst. 1 téhož zákona).

[20] Soudní poplatek ve výši 5 000 Kč lze zaplatit bezhotovostně převodem na účet soudu číslo: 3703 – 46127621/0710, vedený u České národní banky, pobočka Brno. Závazný **variabilní symbol: 1100410325.**

[21] NSS výše konstatoval též nesplnění podmínek pro ustanovení zástupce podle § 35 odst. 10 s. ř. s. Vzhledem k tomu, že podle § 105 odst. 2 s. ř. s. je stěžovatel povinen být v řízení o kasační stížnosti zastoupen, NSS jej opětovně vyzývá také ke splnění zmíněné povinnosti předložením plné moci udělené advokátovi nebo dokladu o vysokoškolském právnickém vzdělání stěžovatele [vysokoškolský diplom o absolvování příslušného studia (postačí v kopii)].

[22] Stěžovatel kvůli podání uvedeného návrhu a žádosti doposud nedoplnil důvody kasační stížnosti podle § 106 odst. 1 s. ř. s. Protože žádost ani návrh nebyly úspěšné, NSS stěžovatele vyzývá rovněž k odstranění uvedené vady ve lhůtě 30 dnů od doručení tohoto usnesení (§ 106 odst. 3 s. ř. s.).

pokračování

P o u č e n í: Proti tomuto usnesení **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

K výroku III: Pokud úhradu soudního poplatku provádí **jiná osoba než povinná**, je nutno do zprávy pro příjemce na příkazu k úhradě uvést, za koho se úhrada provádí.

Nebude-li poplatek ve stanovené lhůtě zaplacen, soud řízení **z a s t a v í** [§ 9 odst. 1 zákona o soudních poplatcích a § 47 písm. c) s. ř. s.]; k zaplacení poplatku po marném uplynutí lhůty se nepřihlíží. Soud však řízení nezastaví, je-li tu nebezpečí z prodlení, v jehož důsledku by Vám mohla vzniknout újma, a ve stanovené lhůtě sdělíte soudu okolnosti, které toto nebezpečí osvědčují, a doložíte, že bez své viny jste nemohl poplatek dosud zaplatit.

K výroku IV, V: Nevyhoví-li stěžovatel této výzvě ve stanovené lhůtě, tj. neodstraní vady kasační stížnosti a v řízení nebude možno pro tyto nedostatky pokračovat, soud kasační stížnost **o d m í t n e** (§ 37 odst. 5 a § 120 s. ř. s.).

V Brně dne 18. července 2025

Vojtěch Šimíček
předseda senátu